



EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION

Bryssel den 02.05.1997  
KOM(97) 159 slutlig

97/0121 (SYN)

Förslag till

**RÅDETS REKOMMENDATION**

**OM**

**EUROPEISKT SAMARBETE**

**I FRÅGA OM KVALITETSSÄKRING**

**I HÖGSKOLEUTBILDNING**

(framlagt av kommissionen)



## MOTIVERING

### I. INLEDNING

1. Kvaliteten på högskoleutbildning har visat sig vara en mycket angelägen fråga, såväl för medlemsstaterna som för högskolorna själva. Europeiska unionens uppmuntran och stöd samt komplettering av de nationella åtgärderna kan effektivt bidra till utvecklingen av kvaliteten i denna utbildning.
2. Av kommissionens memorandum om högskoleutbildning<sup>1</sup> och medlemsstaternas svar efter en omfattande debatt om detta ämne<sup>2</sup> framgick att kvaliteten i en allt mer diversifierad högskoleutbildning är en fråga som har avgörande betydelse. Det konstaterades också att bedömning av enbart forskningens vetenskapliga kvalitet och av personalen inte längre kan garantera undervisningens kvalitet, och att bedömningen av kvaliteten av kursplaner, undervisningsmetoder, administrationsteknik, strukturer och kommunikation är lika viktig. Bedömningens roll för strategisk förvaltning betonades, liksom bedömningens kulturella dimension. Det fanns en positiv inställning till införandet av effektiva och godtagbara metoder, som bygger på europeiskt samarbete och gränsöverskridande erfarenhetsutbyte och etablering av nätverksstrukturer bland bedömningsexperter.
3. På grundval av resultatet av detta memorandum och efter flera års nära samverkan inom ramen för Erasmus-programmet önskade rådet<sup>3</sup> och utbildningsministrarna församlade i rådet i november 1991 utveckla gemenskapens insatser inom kvalitetsbedömning i högskoleutbildning. Utbildningsministrarna ansåg att mångfalden av nationella kvalitetsbedömningsmetoder skulle kunna berikas av erfarenheter av europeisk kvalitetsbedömning, utan att man för den skull ifrågasatte behörighet och ansvar hos medlemsstaterna och högskolornas självständighet. En studie<sup>4</sup> om de metoder för kvalitetsbedömning som vid aktuell tidpunkt tillämpades i medlemsstaterna gav en översikt över de "traditionella metoderna" och de "nya metoderna". Då det av denna studie även framgick att det fanns ett växande intresse för kvalitet i högskoleutbildningen och gemensamma beståndsdelar i de redan befintliga "nya metoderna", inledde kommissionen i samverkan med medlemsstaternas behöriga myndigheter två europeiska pilotprojekt - ett inom teknisk utbildning och det andra inom kommunikation/information, alternativt konst/formgivning - i vilket 42 högskolor i medlemsstaterna (plus fyra högskolor i Island och Norge) deltog.
4. Under 1990-talets första hälft, när kommissionen inledde projekten, var det få europeiska länder som hade utvecklat en systematisk bedömning av sina

---

<sup>1</sup> KOM (91)349 final

<sup>2</sup> Quel avenir pour l'enseignement supérieur dans la Communauté européenne? ("Vilken framtid har Europeiska gemenskapens högskoleutbildning?") Svar på memorandum, studie nr 2 från arbetsgruppen för mänskliga resurser, utbildning och ungdomsfrågor, Luxemburg 1993.

<sup>3</sup> EGT nr 321, 12.12.1991, s.2.

<sup>4</sup> Gestion de la qualité et assurance de la qualité dans l'enseignement supérieur européen. Methodes et mécanismes. ("Kvalitetsstyrning och kvalitetssäkring i europeisk högskoleutbildning. Metoder och mekanismer.") Studie nr 1 från arbetsgruppen för mänskliga resurser, undervisning, utbildning och ungdomsfrågor. Luxemburg 1993.

högskoleutbildningssystem. Syftet med dessa projekt var därför att höja medvetenheten om behovet att bedöma högskoleutbildningen i Europa, att komplettera befintliga nationella bedömningsförfaranden, att ge kvalitetsbedömningen en europeisk dimension, att stödja erfarenhetsöverföringen och att bidra till förbättringen av ömsesidigt erkännande av examensbevis och studietider genom att främja samarbetet mellan högskolor och genom att förstärka det ömsesidiga förtroendet tack vare insikt i kurser som lärs ut i olika kulturella sammanhang.

5. Pilotprojekten för bedömning av kvaliteten i högskoleutbildning genomfördes under 1994 och 1995 i samarbete med de behöriga myndigheterna i medlemsstaterna. De var koncentrerade på bedömningen av undervisningskvaliteten av ett bestämt ämne vid en bestämd högskola, men uteslöt inte eventuell växelverkan med forskningsverksamhet och högskoleförvaltning. Metoden byggde på de fyra principer som var gemensamma för de fyra kvalitetsbedömningssystem i Europa som tillämpades vid den tidpunkt då projektet utformades (Danmark, Frankrike, Nederländerna och Förenade kungariket). Projektens målsättning, metoder och organisation finns beskrivna i "Riktlinjer för deltagande högskolor", som har översatts till alla gemenskapens språk och distribuerats till samtliga deltagare i pilotprojekten.
6. Resultaten av den dialog som ägde rum under de Europaomfattande pilotprojektens genomförande mellan högskolor, experter, offentliga myndigheter och berörda icke-statliga organisationer redovisades i en informerande not<sup>5</sup> som Edith Cresson lade fram för EG-institutionerna, tillsammans med en rapport som utarbetats av den ledningsgrupp som bistod kommissionen vid pilotprojektens genomförande. Starten och genomförandet av de europeiska pilotprojekten har bemötts av de berörda aktörerna med stor tillfredsställelse. Deltagarna har bekräftat sin fasta avsikt att fortsätta med samarbetet och utbytet av erfarenheter och att använda de strukturer som införts av alla länder inom ramen för pilotprojekten, oavsett om de redan har fastställt en politik för kvalitetssäkring eller ej.
7. Vid sitt sammanträde den 6 maj 1996, under vilket den informerande noten om pilotprojektens resultat lades fram, uttryckte rådet (utbildning) sin tillfredsställelse över kommissionens framgångar och noterade kommissionens avsikt att lägga fram ett förslag till rekommendation med samma inriktning som angavs i den informerande noten<sup>6</sup>.

## II. ALLMÄN BAKGRUND

8. I det nya kapitlet 3 i avdelning VIII i EG-fördraget fastställs gemenskapens viktiga roll i utvecklingen av undervisning av god kvalitet, utan att harmonisera medlemsstaternas lagar och andra författningar på området, och man bekräftar medlemsstaternas ansvar för undervisningens innehåll och för deras organisation av deras egna utbildningssystem. För att säkerställa rörelsefrihet inom en gemensam marknad krävs ett öppet utbildningsområde med ömsesidigt erkännande av examensbevis. En kvalitetsutbildning, som ger alla chansen att nå upp till europeisk och global standard och att utnyttja

---

<sup>5</sup> SEC(96) 800.

<sup>6</sup> Protokoll från rådets (utbildning) 1920:e möte (SI (96) 428)

rörelsefriheten inom hela gemenskapen, måste bygga på rörlighet och samverkan över nationsgränserna. Gemenskapens program för främjande av rörligheten inom utbildning har sedan starten 1986 allt mer visat att rörlighet och samarbete på europeisk skala har fördjupat kunskaperna om och förståelsen av de olika nationella utbildningssystemen, har skapat större tydlighet och ömsesidigt förtroende och har därigenom bidragit till att minska hindren för ömsesidigt erkännanden av examensbevis och kunskaper. I kommissionens nyligen offentliggjorda grönbok<sup>7</sup> om utbildning, vidareutbildning och forskning – hinder för rörlighet över gränserna, erkänns att det dock fortfarande kvarstår många hinder mot rörlighet.

9. Kvalitetsbedömning och kvalitetssäkring inom högskoleutbildning samt gränsöverskridande samarbete i kvalitetsfrågor ligger i linje med denna tradition och har fortsatt positiv effekt på växelspelet mellan fri rörlighet, kvalitetsundervisning och främjande av tydlighet och förståelse.

Skapandet av varaktiga mekanismer för kvalitetsbedömning i medlemsstaterna och institutionaliseringen av ett europeiskt samarbete kommer att ge ett kvalitativt mervärde. Å ena sidan kan högskolorna i medlemsstaterna, med stöd av icke-statliga organ eller grupper, jämföra sina starka och svaga sidor mot respektive ämnesområdets målsättning, sin högskoleprofil och med avseende på europeiska och internationella utbildningskrav och sålunda bevara kvaliteten i de olika högskolesystemens resultat, varvid den därav resulterande flexibiliteten och kompetenshöjningen skulle underlätta den fria rörligheten. Å andra sidan ger ett institutionaliserat utbyte av erfarenheter och ett europeiskt samarbete inom kvalitetsbedömning och kvalitetssäkring en ny dimension till kunskapen om läget inom de olika ämnesområdena, en insikt i kurser som lärs ut i europeiska länder samt i mekanismer för kvalitetssäkring vid högskolorna.

Ett institutionaliserat samarbete inom kvalitetsbedömning och kvalitetssäkring skulle med tiden kunna förena ett rationellt utnyttjande av olika kulturella förhållningssätt och gemensamma metodologiska komponenter som utvecklats på frivillig basis med utgångspunkt i ömsesidigt förtroende och insikt. Detta skulle utgöra ett stort bidrag i riktning mot ett övervinnande av hindren mot rörligheten.

10. Användningen av gemensamma metodiska element leder inte fram till någon "hierarkisk klassificering" eller till någon gemensam europeisk norm. Kvalitetsbedömningsmetoderna är regler som gäller formen, inte innehållet. Det betyder att metoderna fastställer tillvägagångssättet vid bedömning av kvalitet (vem man skall engagera, vad man skall se på, osv.), men talar inte om vad som avgör kvalitetskriterierna. Dessa metoder hjälper aktörerna att bedöma sina egna starka och svaga sidor genom att de undersöker resultaten inom sitt ämnesområde eller sina högskolor, och ställer sig frågan om resultatet utgör en fullgod lösning på konkreta problem i det ekonomiska, samhällsliga och kulturella sammanhanget som gäller för deras högskolor. Omdömena om kvaliteten på svaret från högskolorna fälls av aktörerna själva och av dem som de bett samverka.

---

<sup>7</sup> KOM(96)462 slutlig.

11. Ekonomiernas internationalisering, vilken bl.a. medför en intensifierad internationell konkurrens genom att det skapas en alltmer integrerad världsomspännande marknad, har lagt en ny dimension till de ekonomiska, sociala och kulturella mål som ingår i Europeiska gemenskapens utvecklingsuppgift. Det målet kan nås endast om en hel rad strukturförändringar genomförs, som gör det möjligt för gemenskapen att höja sin konkurrenskraft. Ett av de viktigaste målen för företagens strategier och den offentliga förvaltningens politik är att utnyttja de konkurrensfördelar som sammanhänger med den successiva övergången till en kunskapsbaserad ekonomi. Därför får utbildningens kvalitet en dominerande betydelse för förverkligandet av gemenskapens mål, såsom de fastställs i artikel 3 i EG-fördraget. I vitboken om tillväxt, konkurrenskraft och sysselsättning<sup>8</sup> uppmanas medlemsstaterna att ta fasta på de beståndsdelar som de anser kunna ge ett positivt bidrag till deras egna insatser, och man föreslår gemenskapsåtgärder för att ge ny stimulans åt Europas konkurrenskraft.
12. I denna anda betonas i den nyligen publicerade vitboken om undervisning och inlärning<sup>9</sup> att de förändringar som pågår visserligen har förbättrat den enskildes tillgång till information och kunskaper, men har samtidigt förändrat arbetsorganisationen och kunskapskraven på ett sådant sätt, att det krävs en avsevärd omorganisering av utbildningsresurserna för att man skall undvika otrygghet och social utslagning i ett kunskapsbaserat samhälle, där den enskildes ställning blir alltmer beroende av den kunskap som han eller hon har byggt upp.
13. I detta sammanhang måste de offentliga myndigheternas gamla styrmekanismer ändras för ge den nödvändiga flexibiliteten för anpassning. En ny tolkning av högskolornas självständighet är under framväxt, vilken syftar till att ge dem större marginal för fastställandet av arbetsuppgifter och sätten för att utföra dem, däribland medelsfördelning, men ge dem också större ansvar för kvaliteten i den utbildning som de erbjuder.
14. De erfarenheter som vunnits i medlemsstaterna och under samarbetet inom de europeiska pilotprojekten har visat att kvalitetsbedömnings- och kvalitetssäkringsförfarandena, förutom att erbjuda högskolorna en form av redovisning av deras egna resultat, kan stimulera dem att skärpa sin självsyn och sin förmåga att omorganisera sina utbildningsprogram, så att de bättre uppfyller de krav som deras ekonomiska, sociala och kulturella miljö ställer. Denna utveckling kan betraktas som ett första steg mot utarbetandet av konsekventa strategier för kvalitetsbedömning och kvalitetssäkring vid högskolorna, vilket utgör ett led i en mer omfattande utveckling av deras förmåga att förnya sig.
- Några medlemsstater och/eller högskolor söker systematiskt efter metoder för att främja denna utveckling som en del av en övergripande strategi för omdefiniering av relationerna mellan högskolor, stat och samhälle. Högskolornas förmåga att rationellt och snabbt möta de komplexa

---

<sup>8</sup> Tillväxt, konkurrenskraft och sysselsättning. Utmaningarna och vägarna in i 2000-talet. Vitbok, Bryssel och Luxemburg 1994.

<sup>9</sup> Lära och lära ut - På väg mot kunskapssamhället. Vitbok, Bryssel och Luxemburg 1995.

förändringar som äger rum i deras omvärld kan förbättras genom att de får förutsättningar för intern analys och korrigering. På det sättet skulle kvalitetsbedömningsförfaranden och kvalitetssäkringsförfaranden förena de europeiska akademiska traditionerna med behoven av ökad konkurrenskraft och nödvändigheten av en "holistisk" högskoleutbildning av hög kvalitet, som icke blott beaktar de ekonomiska utan även de samhälleliga och kulturella kraven.

15. Europas medborgare är intresserade av en motivering för användningen av investerade medel eftersom de deltar både i egenskap av skattebetalare och främsta bidragsgivare till statens finansiering av högskoleutbildningen, och, ibland även som direktbetalare av avgifter för högskolestudier. Ungdomar har rätt till information om kursutbudets kvalitet för att kunna välja de utbildningslinjer som svarar mot deras preferenser, och på så sätt förvärva de nödvändiga kunskaperna.

### III. RÄTTSLIG GRUND FÖR REKOMMENDATIONEN

16. Bland de medel som Europeiska gemenskapen förfogar över för att uppnå sina övergripande mål finns avskaffandet mellan medlemsstaterna av hindren för den fria rörligheten för varor, personer, tjänster och kapital (artikel 3.c i EG-fördraget) och bidraget till utbildning av god kvalitet samt till kulturens utveckling i medlemsstaterna (artikel 3.p i EG-fördraget).

I artikel 3b i EG-fördraget föreskrivs att på de områden där gemenskapen inte är ensam behörig skall den i överensstämmelse med subsidiaritetsprincipen vidta en åtgärd endast om och i den mån som målen för den planerade åtgärden inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna och därför, på grund av den planerade åtgärdens omfattning eller verkningar, bättre kan genomföras av gemenskapen.

Vad gäller utbildning, anges i artiklarna 126 och 127 att gemenskapens bidrag består i att främja samarbetet mellan medlemsstaterna och genom att vid behov stödja och komplettera deras insatser, med full respekt för medlemsstaternas ansvar för undervisningens innehåll och utbildningssystemens organisation samt staternas kulturella och språkliga mångfald.

17. Rekommendationen respekterar olikheterna i de europeiska utbildningssystemen och utgår från frivillig samverkan och anpassning. Gemenskapens insatser på området skulle kunna ha ett mervärde, då ingen enskild medlemsstat eller grupp medlemsstater skulle kunna åtnjuta fördelarna med samarbete på europeisk nivå utan att förbindelser upprättas med alla de andra. Utvecklingstakten på detta område nödvändiggör kontinuerligt utbyte av erfarenheter och information om alla utvecklingstendenser i medlemsstaterna, för att det skall bli möjligt att hålla jämna steg med utvecklingen. I och med att detta erfarenhetsutbyte skulle bygga på all kapacitet för problemlösning i Europa, kan den stärka utvecklingens dynamik och höja den europeiska högskoleutbildningens kvalitet avsevärt och på ett effektivt sätt.

- IV. I REKOMMENDATIONEN FÖRESLAGNA MÅL OCH MEDEL OCH DERAS SYNERGIEFFEKTER
18. Denna rekommendation anmodar medlemsstaterna att överväga inrättandet av mekanismer för kvalitetsbedömning och kvalitetssäkring för deras högskoleutbildning, och framhäver användbarheten av sådana mekanismer och vissa av deras funktionsprinciper, utan att för detta föreskriva vissa metoder, strukturer eller finansieringssätt, för vilket medlemsstaterna är ensamman behöriga.
19. Rekommendationen fäster särskilt avseende vid fördelarna med europeiskt samarbete inom kvalitetsbedömning och kvalitetssäkring, så att alla medlemsstaterna får möjlighet att uppfylla de nya kvalitetskraven på utbildningssystemen. Kontinuerliga observationer och jämförelser av hur de juridiska och administrativa ramverken är kopplade till de uppnådda resultaten kommer att göra det lättare att undvika eventuella oönskade sidoeffekter av kvalitetsbedömningssystemen i de olika medlemsstaterna och bidra till ökad effektivitet. Framtagningen av strategier för kreativa lösningar i högskoleutbildning kommer också att underlättas genom samarbetet.
20. Upprättandet av ett europeiskt nätverk för kvalitetsbedömning i högskoleutbildning kommer att främja samarbetet mellan medlemsstaterna och högskolorna genom att främja informations- och erfarenhetsutbytet på europeisk nivå.
21. Det finns skäl att förvänta sig att å ena sidan de befintliga gemenskapsprogram som avser att främja samarbete inom utbildning, och å andra sidan medlemsstaternas bedömningsorgan och det föreslagna nätverket för kvalitetsbedömning av högskoleutbildning stimulerar varandra. Bara några av de mest uppenbara exemplen kan nämnas: universiteten skulle kunna, för sin verksamhet inom ramen för de institutionella avtalen inom gemenskapsprogrammen Sokrates/Erasmus (såsom utarbetande av kursplaner eller ECTS-verksamhet), få värdefull kompletterande information från nationella bedömningsorgan eller bedömningsprojekt som stöds av nätverket för kvalitetsbedömning. De "tematiska nätverken", som med ledning av tidigare erfarenhet beslutar om införandet av kvalitetsbedömning av utbildningen inom sina ämnesområden i hela Europa, skulle kunna finna direkt samarbetsstöd hos detta nätverk. Omvänt skulle båda dessa länkar kunna vara en resurs för information och uppbyggnad av internationella analoga organ för kvalitetsbedömning. På längre sikt är det möjligt att göra en sammankoppling med annan verksamhet som öppen undervisning och distansundervisning och etablera samarbete mellan universitet och näringsliv, för att därigenom förbättra de högskoleutbildades möjligheter att ta sig in på arbetsmarknaden.
22. Europeiska och internationella organisationer och sammanslutningar, som är behöriga och verksamma inom högskoleutbildning, medverkade vid pilotprojektens utformning. En studie<sup>10</sup>, som genomförts för kommissionens räkning, gav en systematisk översikt av de kvalitetssäkrings- och

---

<sup>10</sup> "Initiativ till kvalitetssäkring och kvalitetsbedömning inom högskoleutbildning i Europa"- Kommissionsdokument.

kvalitetsbedömningsinsatser som genomförts av internationella organisationer, och av de olika genomförda projekten. Som ett allmänt resultat visade studien hur många och utomordentligt intressanta, men också hur isolerade de initiativ var som genomfördes av behöriga internationella organisationer för att förbättra högskolornas kvalitet. Samarbete mellan dessa organisationer och deras deltagande i nätverket för kvalitetsbedömning skulle inte bara bidra till att skapa gemensamma intresseområde och ge multiplikatoreffekter, med även och främst bevara samarbetets tydlighet på ett område där klarheten skulle kunna gå förlorad om alltför många nätverk arbetar vid sidan av varandra med olika dimensioner och på olika nivåer.

**FÖRSLAG**

**TILL RÅDETS REKOMMENDATION OM**

**EUROPEISKT SAMARBETE**

**I FRÅGA OM KVALITETSSÄKRING**

**I HÖGSKOLEUTBILDNING**

**(framlagt av kommissionen)**

## EUROPEISKA UNIONENS RÅD UTFÄRDAR DENNA REKOMMENDATION

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, särskilt artiklarna 126 och 127 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag<sup>11</sup>,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande<sup>12</sup>,

med beaktande av Regionkommitténs yttrande<sup>13</sup>,

I enlighet med det förfarande som anges i artikel 189c i fördraget<sup>14</sup>, och

med beaktande av följande:

Alla medlemsstater värnar om kvalitet i utbildningen. Gemenskapen är välkommen att ta del i det ständigt pågående kvalitetsarbetet genom att uppmuntra samarbetet mellan medlemsstaterna och, om det är nödvändigt, stödja och komplettera deras insatser. Gemenskapen skall emellertid helt och fullt respektera att medlemsstaterna ansvarar för utbildningens innehåll, utbildningsväsendets organisation samt den kulturella och språkliga mångfalden.

I rådets slutsatser av den 25 november 1991<sup>15</sup> anges att arbetet med att förbättra kvaliteten i högskoleutbildningen är en uppgift som engagerar alla medlemsstater och alla högskolor i Europeiska gemenskapen. Eftersom många olika metoder används på det nationella planet, kan erfarenheterna på nationell nivå kompletteras med europeiska erfarenheter från ett antal pilotprojekt som utformats för att etablera ett samarbete på området eller förstärka befintligt samarbete.

Utvecklingen och verksamheten i medlemsstaterna samt samarbetet över gränserna och lärares och studenters rörlighet (bland annat inom sådana gemenskapsprogram som Sokrates, särskilt Erasmus-delen i detta), har gjort europeiska högskolor medvetna om svårigheten att bedöma kvaliteten i utlandsstudier och att jämföra den med kvaliteten i studierna inom det egna systemet.

Ett dominerande inslag i svaren<sup>16</sup> på kommissionens memorandum om högskoleutbildningen var åsikten att den gamla idén om att inrätta en kvalitetshierarki mellan högskolor vars examensbevis traditionellt betraktas som inträdesbiljetter till samhället blir alltmer förlegad. Betoningen ligger numera i allt högre grad på hur viktigt det är med kvalitet på alla plan inom utbildningssystemet och inom varje inrättning. Kvalitet måste säkerställas på alla nivåer och inom alla sektorer, varvid skillnaderna begränsas till att gälla mål, metoder och efterfrågan. Det råder en positiv inställning till att införa effektiva och

---

11 EGT nr ...

12 EGT nr ...

13 EGT nr ...

14

15 EGT nr C 321, 12 december 1991, s. 2.

16 Quel avenir pour l'enseignement supérieur dans la Communauté européenne? ("Vilken framtid har Europeiska gemenskapens högskoleutbildning?") Svar på memorandum, studie nr 2 från arbetsgruppen för mänskliga resurser, utbildning och ungdomsfrågor, Luxemburg 1993.

godtagbara kvalitetsbedömningsmetoder baserade på europeiskt samarbete och gränsöverskridande erfarenhetsutbyte, som framhäver den roll bedömningen spelar för strategisk styrning, samt bedömningens kulturella dimension.

Av kommissionens studie<sup>17</sup> över läget i medlemsstaterna när det gäller kvalitetsbedömning framgår att de nya kvalitetsbedömningssystemen innehåller vissa gemensamma element. Två pilotprojekt som därefter genomfördes var uppbyggda kring en kärna av gemensamma element ur de befintliga nationella systemen. Genom pilotprojekten prövades metoden med framgång och det visade sig att samtliga aktörer på området mycket gärna vill fortsätta att utbyta erfarenheter under det att högskoleutbildningen omorganiseras i allmänhet, och under det att kvalitetsbedömning och kvalitetssäkring utvecklas i synnerhet<sup>18</sup>.

Högskolorna bör inte enbart uppfylla sådana krav på allmän och yrkesinriktad utbildning som ett internationellt "kunskapssamhälle" ställer, utan också erbjuda en lösning på inhemska sociala problem. De skall därför sträva efter erforderlig kvalitet i sitt tjänsteutbud genom att utveckla nya initiativ (var för sig eller gruppvis genom sammanslutningar av högskolor) för att garantera utbildningskvaliteten.

Öppenhet gentemot omvärlden tillsammans med massutbildning leder till ständigt växande krav som ställer de offentliga myndigheterna i samtliga medlemsstater inför en ny utmaning. Utmaningen är att anpassa högskoleutbildningen och dess roll gentemot stat och samhälle. Detta skall ske med respekt för befintliga akademiska normer och värden samt via starkt oberoende och ansvar för de enskilda inrättningarna.

Av diskussionen om kommissionens meddelande av den 13 februari 1994<sup>19</sup> framgår att medlemsstaterna för närvarande överväger att skapa bättre system för ömsesidigt erkännande av yrkesmässiga och akademiska kvalifikationer, eller reformera de befintliga systemen. Kvalitetssäkring i högskoleutbildningen kan ge de enskilda inrättningarna nödvändig flexibilitet och bidra till att de moderniseras.

I vitboken om tillväxt, konkurrenskraft och sysselsättning<sup>20</sup> beskrivs bristen på ett öppet utbildningsområde i gemenskapen som en svaghet förorsakad av bristande tydlighet i kvalifikationssystemet. I vitboken framhålls också att nationellt välstånd i stigande grad vilar på förmågan att skapa och utnyttja kunskap, samt att utbildningskvalitet och den förmåga organisationer i samhället har att reagera strategiskt på samhällsutvecklingen hör till konkurrenskraftens nyckelkomponenter.

I vitboken Lära och lära ut<sup>21</sup>, och genom begreppet "kunskapssamhället" som den bygger på, betonas utbildningens roll som "den viktigaste vägen till identitet, tillhörighet, socialt avancemang och personlig utveckling" och det faktum att "de enskilda människornas ställning i samhällslivet alltmer kommer att vara beroende av deras förmåga att lära och av behärskning av grundläggande kunskaper". Utbildning som företeelse har dels en social och kulturell sida, dels en ekonomisk sida, och dessa två sidor går inte att skilja åt. Därför är

---

17 Gestion de la qualité et assurance de la qualité dans l'enseignement supérieur européen. ("Hantering av kvalitet och kvalitetssäkring i högskoleutbildning i Europa.") Metoder och organisation, studie nr 1 från arbetsgruppen för mänskliga resurser, utbildning och ungdomsfrågor, Luxemburg 1993.

18 Informationsrapport om resultaten från det europeiska pilotprojektet för bedömning av kvaliteten på högskoleutbildning (SEK(96)800), från kommissionen till rådet den 6 maj 1996.

19 KOM (94)596 slutlig.

20 Tillväxt, konkurrenskraft och sysselsättning. Utmaningarna och vägarna in i 2000-talet. Vitbok, Bryssel, Luxemburg 1994. s. 80.

21 Lära och lära ut - På väg mot kunskapssamhället. Vitbok, Bryssel, Luxemburg 1995.

kvalitetskraven på utbildningen mångfacetterade, och de framstår som ytterligt viktiga för de europeiska medborgarna.

I kommissionens grönbok<sup>22</sup> om rörlighet över gränserna behandlas svårigheter för studenter som önskar bedriva studier utomlands, och det betonas att om utbildningen skall ha sådan kvalitet att de enskilda kan uppfylla europeiska och internationella krav och kan utnyttja fri rörlighet inom gemenskapen, bör den vila på rörlighet över gränserna.

## I. HÄRIGENOM REKOMMENDERAS MEDLEMSSTATERNA

- A. att med hänsyn till sitt ansvar för organisationen av högskoleutbildningen skapa tydliga system för kvalitetsbedömning och kvalitetssäkring som skall vara inriktade på att
- värna om kvaliteten i högskoleutbildningen under de ekonomiska, sociala och kulturella förhållanden som är utmärkande för respektive stat, och därvid beakta den europeiska dimensionen och de krav som följer av internationaliseringen,
  - hjälpa högskolor att använda kvalitetssäkringsmetoder som styrmedel för att åstadkomma en smidig organisation med förmåga till ständig förbättring i en omvärld under snabb utveckling,
  - utgöra en fast punkt för europeiskt och internationellt samarbete så att andras erfarenheter kan komma till nytta i arbetet med de två ovan nämnda uppgifterna,
- B. att basera systemen för kvalitetsbedömning och kvalitetssäkring på följande principer:

De myndigheter som ansvarar för kvalitetsbedömning och kvalitetssäkring bör vara fristående och oberoende.

*Dessa myndigheter bör vara fristående och oberoende när det gäller förfaranden och metodik, såväl gentemot den politiska makten som gentemot högskolorna.*

Bedömningsförfarandena bör relateras till högskolornas profil med full respekt för deras oberoende.

*Varje enskilt förfarande för kvalitetsbedömning eller kvalitetssäkring bör omfatta frågor om vad högskolorna har för bild av sig själva, exempelvis hur de definierar sin uppgift, både hela högskolans uppgift och varje institutions uppgift, varvid syftet skall vara att erbjuda ett rikt urval av utbildningsmöjligheter som skall svara mot arbetsmarknadens och samhällets olika behov.*

Förfarandena bör omfatta en intern och en extern del.

*Ett förfarande för kvalitetsbedömning och kvalitetssäkring bör omfatta både ett internt granskningsmoment och ett externt moment som skall vara byggt på yttranden från utomstående experter.*

---

<sup>22</sup> Grönbok: Grundutbildning, vidareutbildning, forskning: hinder för rörlighet över gränserna. KOM(96)462 slutlig.

## Alla berörda parter bör delta.

*Det interna momentet bör vara sådant att alla behöriga aktörer vid högskolan bringas att delta i den interna granskningen, särskilt lärarna, den del av förvaltningen som ansvarar för studie- och yrkesvägledning samt studenterna.*

*Det externa momentet bör vara en samarbetsprocess kännetecknad av rådfrågning och rådgivning mellan oberoende externa experter och aktörer vid högskolan i fråga.*

*Före detta studenter, arbetsmarknadens parter, yrkessammanslutningar och övriga berörda grupper i samhället bör vara representerade i expertgrupperna så att relevanta samhälleliga och yrkesmässiga aspekter beaktas under bedömningsförfarandet.*

*Man bör främja deltagande av utländska experter från andra medlemsstater i kvalitetsbedömningar som genomförs av experter från andra högskolor som på så sätt kan bidra till bedömningen genom att redogöra för erfarenheter i andra länder och göra jämförelser mellan de iakttagna förfarandena och normerna i utlandet samt genom att främja kulturell förståelse.*

## Rapporter över kvalitetsbedömningar bör offentliggöras.

*Rapporterna över kvalitetsbedömningarna bör offentliggöras på ett för varje enskild medlemsstat lämpligt sätt och de bör utgöra ett tillfredsställande referensmaterial för de berörda parterna och en informationskälla för medborgare i allmänhet.*

- C. att se till att uppföljningsåtgärder vidtas på nationell, regional eller annan nivå så att högskolorna kan genomföra planerade åtgärder för att förbättra kvaliteten och för att ge nyutbildade bättre tillträde till arbetsmarknaden.
- D. att se till att offentliga myndigheter och ledningen för högskolorna högprioriterar löpande erfarenhetsutbyte och samarbete om kvalitetsbedömning och kvalitetssäkring med de övriga medlemsstaterna, liksom med internationella organisationer och sammanslutningar verksamma inom högskoleutbildning.

## II. I DETTA SYFTE UPPMANAS KOMMISSIONEN

- 1. att ge sitt stöd till etableringen av ett "Europeiskt nätverk för kvalitetssäkring" som skall bestå dels av sådana myndigheter med ansvar för kvalitetsbedömning av högskoleutbildningen som medlemsstaterna har tillsatt, dels av organisationer och sammanslutningar inom Europeiska gemenskapen med behövlig erfarenhet av kvalitetsbedömning och kvalitetssäkring av högskoleutbildningen.

Detta "nätverk" kan särskilt ägna sig åt följande uppgifter:

- a. Informations- och erfarenhetsutbyte via konferenser, seminarier på europeisk nivå och genom användning av ny teknik.
- b. Teknisk hjälp till medlemsstaternas behöriga myndigheter med att genomföra konkreta projekt inriktade på att åstadkomma eller förbättra metoder för kvalitetsbedömning eller kvalitetssäkring.

- c. Stöd till grupper av högskolor i olika länder som önskar samarbeta i en kvalitetsbedömnings- eller kvalitetssäkringsprocess, bl.a. via "Tematiska nätverk" inom Erasmus-delen av Sokrates-programmet.
- d. Hjälp till högskolor bl.a. genom att informera om metodikutveckling och ge exempel på bra metoder, genom att underlätta kontakter med internationella experter och genom att bilda en "think-tank" eller skapa "verktyglådor" med metodikinnehåll.
- e. Sammankoppling av kvalitetsbedömning med annan verksamhet inom särskilt gemenskapsprogrammen Sokrates och Leonardo da Vinci eller med erkännande av kvalifikationer på gemenskapsnivå.
- f. Utarbetande av metoder för att ge nyutbildade bättre tillträde till den europeiska arbetsmarknaden.

"Europeiskt nätverk för kvalitetssäkring" skulle kunna erhålla gemenskapsstöd från programmen Sokrates och Leonardo da Vinci, enligt fastställda mål och förfaranden för dessa program. För sistnämnda program gäller att företagen måste engagera sig konkret och delta aktivt i kvalitetsbedömningsarbetet med avseende på högskoleutbildning. Detta är dock önskvärt även när det gäller Sokrates.

- 2. att vartannat år sammanställa rapporter till rådet, Europaparlamentet och behöriga institutioner över hur systemen för kvalitetsbedömning och kvalitetssäkring utvecklas i de olika medlemsstaterna och över europeiskt samarbete på området,

att lägga fram av slutsatserna i rapporterna påkallade förslag till bättre kvalitetssäkring i högskoleutbildningen.

KOM(97) 159 slutlig

# DOKUMENT

SV

16

---

Katalognummer : CB-CO-97-147-SV-C

ISBN 92-78-18325-3

---

Byrån för Europeiska gemenskapernas officiella publikationer

L-2985 Luxemburg